

Meerjarenprogramma

Bestuurlijk Overleg Duurzaamheid 2023-2026

Inleiding

Regionaal wordt er intensief samengewerkt aan een Regionale Energiestrategie (RES). De ambitie is uitdagend, het tempo ligt hoog en de besluiten hebben een grote impact op de samenleving. Op bestuurlijk niveau wordt er met alle overheden en maatschappelijke partners regelmatig overlegd. Toch omvat duurzaamheid veel meer dan de thema's die opgepakt worden binnen de RES. Om ook aandacht te behouden voor deze thema's is afgesproken dat tijdens het Bestuurlijk Overleg Duurzaamheid juist niet de RES op de agenda staat, maar andere onderwerpen. Welke onderwerpen regionaal opgepakt dienen te worden is besloten tijdens het Bestuurlijk Overleg Duurzaamheid op 22 juni 2022. Er zijn drie speerpunten vastgesteld door de wethouders van regio Midden-Holland. Deze speerpunten omvatten de inhoudelijke focus om de komende jaren regionaal op duurzaamheid in te zetten.

De drie geaccordeerde speerpunten zijn:

1. Biodiversiteit
2. Circulariteit
3. Het bundelen van kennis van overheid, bedrijfsleven en burgers (netwerk).

Capaciteit en prioritering

Ambtenaren van de gemeenten van Midden-Holland hebben op dit moment een zeer beperkte capaciteit om bij te dragen aan deze speerpunten. Of de hieronder beschreven ambities haalbaar zijn, hangt onder andere af van hun capaciteit. In het Meerjarenprogramma is geprobeerd om acties op te nemen die grotendeels door de markt uitgevoerd kunnen worden zodat de gevraagde capaciteit intern zo klein mogelijk blijft en zich vooral op de politiek en bestuurlijke couleur locale kan richten van de samenwerkende gemeenten.

De wethouders hebben tijdens het Bestuurlijk Overleg op 19 oktober 2022 beloofd ambtelijke capaciteit vrij te maken voor de benodigde werkzaamheden. Daarnaast besloten ze om niet aan alle drie de speerpunten tegelijkertijd te werken. Gestart wordt met speerpunt 1, biodiversiteit.

Speerpunt 1: biodiversiteit

De natuur en biodiversiteit in Nederland worden bedreigd. De noodzaak om actie te ondernemen voor het behoud en herstel van de natuur wordt steeds duidelijker. Onder andere voor de fysieke en mentale gezondheid van mensen. Ook de gemeenten van Midden-Holland zetten biodiversiteit hoog op de agenda's.

Waarom willen we dit regionaal oppakken?

Biodiversiteit is bij uitstek gebaat bij een gebiedsgerichte (en dus regionale) aanpak omdat de natuur zich niet aan gemeentegrenzen houdt. Een biodiverse vergroening van de openbare ruimte is een haalbare stap naar de verbetering van de biodiversiteit in onze gemeenten. Veel van de gemeenten in Midden-Holland zetten hier individueel ook al mooie stappen op. Maar wanneer deze groene/biodiverse gebieden los staan van elkaar, weten diersoorten die gebieden minder goed te bereiken. Het zijn met name de verbindingen tussen groen in een regio die tot een verhoogde en blijvende biodiversiteit leiden. Met een regionale aanpak/coördinatie kunnen deze verbindingen grensoverstijgend worden gerealiseerd. Ook kan er makkelijker samenwerking gezocht worden met

andere regionale partijen die zich inzetten voor biodiversiteit zoals landbouwverenigingen, groenbeheerders, waterschappen en maatschappelijke organisaties.

Lokale ambitie

Bijna elke gemeente heeft lokale ambities voor biodiversiteit en groen opgenomen in de coalitie- en bestuursakkoorden. Daarbij is het ontsteken en vergroenen de meest genoemde maatregel. De focus lijkt te liggen op aanpassingen in de bebouwde omgeving en de verbinding van natuur. Gemeente Waddinxveen en Gouda hebben al onderzoeken uit laten voeren naar biodiversiteit.

Regionale meerwaarden

Naast de lokale maatregelen zijn er activiteiten die beter regionaal opgepakt kunnen worden:

- nulmeting uitvoeren en monitoring opzetten.
- het verbinden/coördineren naar regionale ecosystemen
- kennis delen en netwerk opbouwen

Regionale doelen & ambities

Korte termijn (2023):

- Huidige status van biodiversiteit in beeld brengen voor de regio (mogelijk per gemeente) om zo de stand van zaken en ons regionale uitgangspunt op het vlak van biodiversiteit in beeld te krijgen.
- Regionale kennisdeling en netwerk opbouwen¹
- Aan de hand van de nulmeting en kansenskaart concrete voorstellen formuleren die bijdragen aan de doelstelling om biodiversiteit te versterken

Middellange termijn (2030):

- Meer ecologische verbindingen tussen gemeenten realiseren.
- Geen afname van biodiversiteit in de regio.

Lange termijn (2050):

- Toename van biodiversiteit in de regio.

Acties

- Regionale trekker biodiversiteit aanstellen.
- Ambtelijke werkgroep oprichten met biodiversiteit experts gemeenten, ODMH en PZH en benodigde capaciteit hiervoor van tevoren met de werkgroepleden afstemmen.
- Voorbeelden van onderzoeken door Waddinxveen en Gouda delen.
- Regionale opdrachtschrijving opstellen o.b.v. voorbeelden Waddinxveen en Gouda incl.:
 - Nulmeting biodiversiteit
 - Kansenskaart voor verbeteren biodiversiteit²
 - Voorstel monitoring
- Offertes opvragen voor opdracht.

Speerpunt 2: Circulariteit

De transitie van een lineaire naar een circulaire economie heeft een positief effect op het milieu. Er ontstaat minder afval, we gebruiken minder schaarse grondstoffen en er is minder CO₂-uitstoot. Uit onderzoek van het World Economic Forum blijkt dat 70 procent van alle CO₂-uitstoot het gevolg is van het winnen van grondstoffen en het maken en na afdanken verwerken van producten. Er is dus veel te winnen met circulair gebruik. Het is een zeer breed en technisch onderwerp dat veel wettelijke belemmeringen kent. Er zijn drie doelgroepen te onderscheiden: inwoners/consumenten, bedrijven en gemeenten. De aanpak is verschillend per doelgroep.

Wat speelt er in de regio?

Er moet nog veel gebeuren voordat we kunnen spreken van een circulaire economie. We zien ook dat er op alle niveaus al activiteiten zijn. Zoals:

¹ Draagt ook bij aan speerpunt 'het bundelen van kennis van overheid, bedrijfsleven en burgers'.

² Bestrijden van exoten is belegd bij Nationaal Programma Landelijk Gebied.

- Lokale gemeentelijke projecten, veelal gericht op consumenten en afval
- Regionaal delen ambtenaren in Midden-Holland kennis en ervaringen in een werkgroep circulaire economie van ODMH
- Groene Hart Werkt! adviseert bedrijven over circulariteit
- De omgevingsdiensten van Zuid-Holland werken samen aan diverse thema's om om te gaan met wettelijke belemmeringen voor duurzame initiatieven. Bijvoorbeeld voor recycling-hubs of groene reststromen van agrariërs.

Waarom willen we dit regionaal oppakken?

Hiervoor zijn meerdere redenen te noemen:

- De circulaire economie is een vrij nieuw thema binnen de gemeenten. Kennisdeling en het uitwisselen van ervaringen op regionaal niveau is hierdoor extra belangrijk.
- Veel bedrijven bieden hun producten en diensten regionaal of bovenregionaal aan. Een gemeente is vaak te klein om zelfstandig economisch beleid te voeren. Ook het Rijk kijkt uitdrukkelijk naar regio's om een circulaire economie te bevorderen. Daarom is samenwerking in regio's tussen gemeenten belangrijk.
- Het huishoudelijk afval wordt verwerkt door Cyclus n.v.. Dit is een regionaal overheidsbedrijf.
- Voor inwoners is eenduidigheid prettig. Regionale samenwerking kan de effectiviteit verhogen.

Lokale ambities

In de coalitie- en bestuursakkoorden herhalen enkele gemeenten de landelijke doelstelling om in 2050 100% circulair te zijn. Andere gemeenten noemen concretere doelen zoals het restafval verminderen of het goede voorbeeld zijn door het eigen inkoopbeleid aan te pakken.

Regionale meerwaarden

- Regionale samenwerking met Cyclus n.v.
- Eenduidige boodschap voor inwoners
- Netwerk opbouwen in de regio met bedrijven
- Kennisdeling tussen ambtenaren (duurzaamheid en economie)

Regionale doelen & ambities

Korte termijn (2023)

➤ -

Middellange termijn (2030)

- Ondersteunen van inwoners, bedrijven en gemeenten om mee te doen aan de transitie.
- 50% circulair in 2030

Lange termijn (2050)

- 100% circulair in 2050

Acties

- Tijdens de BO's zal de regionale werkgroep CE, getrokken door ODMH en door Groene Hart Werkt!, een schriftelijke update geven van de lokale activiteiten.
- Samenwerking zoeken met het Bestuurlijk Overleg Economie en acties voor 2024-2026 bepalen. (deel 2 van 2023)

Speerpunt 3: Het bundelen van kennis van overheid, bedrijven en burgers (netwerk)

Duurzaamheid is een onderwerp waar bijna iedereen mee bezig is. Binnen en buiten de regio werken we veel samen, zoals in het Bestuurlijk Overleg Duurzaamheid. Maar ook burgers en bedrijven vervullen een belangrijke rol. De gemeenten van Midden-Holland vinden het belangrijk dat dit netwerk gestimuleerd wordt.

Lokale ambities

In verschillende coalitie- en bestuursakkoorden staan beschrijvingen van een netwerk tussen inwoners, bedrijven en overheden. Kreten als 'Samen aan de slag' of 'de schouders er samen onder' zijn te lezen. Er worden geen concrete ambities of doelen beschreven.

Wat speelt er in de regio?

- Voor het opstellen en uitvoeren van de Regionale Energiestrategie werken overheden, bedrijven en maatschappelijke partners samen. Ook inwoners worden betrokken via een participatietraject.
- Vanuit de speerpunten biodiversiteit en circulariteit is een ambitie opgesteld om het netwerk in kaart te brengen/op te bouwen.
- In de regio zijn allerlei voorbeelden te vinden van lokale en regionale netwerken zoals de energiecoöperaties en de duurzaamheidsplatforms (bedrijven), duurzaamheidsplatforms (inwoners) via de bibliotheek, energiecoaches, etc..

Regionale doelen & ambities

Samenkomst van overheid, bedrijven en burgers blijvend stimuleren en organiseren.

Acties

- Werkbezoeken voor het BO duurzaamheid organiseren bij ondernemers en inwoners.

Planning

Jaar	Biodiversiteit	Circulaire economie	Netwerk
2023 deel 1	Nulmeting biodiversiteit en werkgroep oprichten	Update van lokale activiteiten in regio delen in elk BO duurzaamheid (doorlopend)	-
2023 deel 2	Plan van aanpak schrijven o.b.v. kanskaart	Gezamenlijk BO Duurzaamheid en BO Economie organiseren en acties voor 2024 - 2026 bepalen	-
2024	Plan van aanpak uitvoeren en monitoren	Acties uit gezamenlijk BO uitvoeren	3 werkbezoeken per jaar organiseren
2025	Plan van aanpak uitvoeren en monitoren	Acties uit gezamenlijk BO en plan van aanpak uitvoeren	3 werkbezoeken per jaar organiseren
2026	Plan van aanpak uitvoeren en monitoren	Acties uit gezamenlijk BO en plan van aanpak uitvoeren	3 werkbezoeken per jaar organiseren

Financiën

Het Bestuurlijk Overleg Duurzaamheid heeft een budget van 45.000 euro per jaar beschikbaar. Uit dit budget zullen kosten voor projecten op bovenstaande drie speerpunten worden bekostigd. Deze projecten zullen verder worden bepaald aan de hand van de nulmeting, kansenkaart en andere plannen van aanpak of afgestemde acties. Wanneer bij de organisaties zelf geen capaciteit is voor een trekker, zullen ook kosten hiervoor uit dit budget moeten worden gefinancierd. Een meer gedetailleerd financieel overzicht kan verder worden uitgewerkt wanneer de uit te voeren projecten zijn bepaald.